

İlköğretim ve Ortaöğretim Öğrencilerinin Türkçe Başarı Durumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (*)

Abdullah ŞAHİN (**)

Özet: Bu çalışmada, liselere ve üniversiteye giriş sınavlarına girebilecek durumda olan ilköğretim ve ortaöğretim son sınıf öğrencilerinin İlköğretim Türkçe Testi (İÖTT) ve Ortaöğretim Türkçe Testi (OÖTT) başarı durumlarının çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın örneklemi, Erzurum il merkezinde sosyoekonomik açıdan farklı okullarda öğrenim gören 872 öğrenciden oluşmaktadır.

Tarama modelinin uygulandığı bu çalışmada kullanılan başarı testi, uygulanan anketteki değişkenlere göre değerlendirilmiş ve elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Öğrencilerin başarısının bu değişkenlere göre istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin cinsiyetlerinin, Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı dersi not ortalamalarının, Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı dersini sevmelerinin, sınavlara hazırlık dergisi takip etmelerinin, anne-babalarının eğitim ve gelir durumlarının, Türkçe testi başarısında etkili olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Başarısı, İlköğretim, Ortaöğretim, Üniversiteye Giriş Sınavı, Liselere Giriş Sınavı.

A Study of Variables of Primary and Elementary School Students in Turkish

Abstract: The aim of this study is compare achievement levels of last year students in Turkish test in primary and elementary schools that enter high schools and universities in accordance with some variables.

The sample of this study is composed of 872 students studying in socio-economically different schools in the province of Erzurum.

The achievement test obtained by using scanning model has been evaluated according to the variables determined in the test and commented about. The students' achievement has differed statistically significant.

As a result of the study, it is found that the gender of the students, GPA of Turkish and Turkish literature courses, their fancy for these courses, their subscription to the issues for tests, their parents education and income level have played an important role in Turkish test achievement.

Key Words: Cooperative learning, team game tournaments technique, teacher candidates, Turkish education, effective teamwork lesson.

*) Bu makale yazarın doktora tezinin (Tez Yöneticisi: Yrd. Doç. Dr. Rıdvan Canım) bir bölümünden hareketle hazırlanmıştır.

**) Dr., Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü.
(e-posta: abdsahin25@hotmail.com)

Giriş

Toplumsal kültürü bir kuşaktan ötekine aktarma görevini üstlenen eğitim ve dolayısıyla da eğitimin en önemli aracı olan ana dil eğitimi, eski zamanlardan beri vardır, bu varlığını ve misyonunu sürdürmeye de devam edecektir. Zira insanların yaşamında, bireysel ve sosyal gelişiminde ana dilin çok önemli bir yerinin olduğu bilinmektedir. Bireylerin başkalarıyla sağlıklı ilişki ve iletişim kurabilmeleri, eğitimleri sırasında her türlü öğrenmeyi gerçekleştirebilmeleri, büyük ölçüde ana dillerini etkili kullanmalarına bağlıdır. Ana dili düzgün ve etkili kullanma ise ancak iyi bir ana dil öğretiminden geçmekle mümkün olur (Yıldız, 2003: VII).

Dil bir bildirişim aracıdır. Ancak basit değil, çok yönlü, çok güçlü bir sistemin aracıdır. İnsanı yücelten, onurlandıran, ona saygınlık kazandıran sosyal bir kurumdur. İnsanoğlu zekâsını, duygu ve düşüncelerini dil ile dışa vurur, dil ile paylaşır (Sağır, 2002: 1). Bireyin önce yakın aile çevresinin bulunduğu ortamda edindiği ve daha sonra ilişkili olduğu diğer çevrelerde geliştirdiği, toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dil olarak tanımlanan ana dilin işleyiş ve kuruluş düzeni; bireyin düşünsel yaşamına yön veren, bir başka deyişle düşünme yeteneğini geliştirebilmesini sağlayan en önemli kaynaktır. Kişinin sağlıklı düşünmesi, dış evrende olup bitenleri doğru anlaması, bunlar üzerinde yeni görüşler oluşturmaya, bu düzeni iyi kavramasına bağlıdır (Ergenç, 1994: 12).

Ana dil eğitimi, gelişmiş bütün ülkelerin eğitim sistemlerinde yer almaktadır. Ana dil eğitimi aracılığıyla öğrencilerin iletişim ve düşünme yetenekleri artırılmakta, beraberinde gerek bireysel gerekse sosyal yaşamlarında daha başarılı ve aktif olmaları amaçlanmaktadır. Ana dil eğitimi temelde dört etkinliğe bağlı olarak yapılmaktadır. Anlama eğitiminde dinleme ve okuma; anlatma eğitiminde konuşma ve yazma yeteneği geliştirilir. Sever (2000) de bunu “Ana dil öğretiminin bütün aşamaları için saptanan amaçlar, genel olarak bakıldığında, bireylere anlama ve anlatma ile ilgili dilsel beceri ve alışkanlıkların kazandırılmasına yöneliktir. Bu becerilerin kazandırılması ise; dinleme, konuşma, okuma ve yazma gibi tümleşik dört ana etkinliğe dayanır. Dil becerileri, bu dört etkinlik alanının birbirini bütünleyen ilişkileri içinde edinilir. Becerilerin tümünün bir denge içinde geliştirilmesi, bireyin ana dilindeki yeterliliğini belirleyen en temel ölçüttür.” şeklinde ifade etmektedir.

İçinde bulunduğumuz yüzyılda “dil eğitimi ve öğretimi her zamankinden çok daha büyük önem kazanmıştır. Artık alışılmış bir dil eğitimi çoktan tarihteki yerini almış, çağdaş metotlu dil eğitimi ve öğretim şuurunun kaçınılmazlığı, her eğitimci tarafından tartışmasız benimsenmiştir.” (Soysal, 1999: XI).

Yapılan araştırmalar öğrencilerin ana dillerine hâkim oldukları zaman diğer alanlarda da başarılı olduklarını ortaya koymuştur. “Ana dilimizi ustalıkla kullanabilmenin ölçüsü nedir? Bu soruyu en yalın biçimde şöyle yanıtlayabiliriz. Okuduğumuzu ve dinlediğimizi anlayabilme; anladığımızı anlatabilme... Okuduğunu ve dinlediğini anlamayan, anladığını söz ve yazıyla anlatamayan bir öğrencinin hiçbir derste başarılı olacağı düşünülemez. Bu her öğretim düzeyinde böyledir.” (Özdemir, 1975: 1). Bloom’a göre okuduğunu

anlama, genel nitelikteki bilişsel giriş davranışlarından olup, okul öğrenmelerinde daha sonraki yıllarda gerçekleşen öğrenmelerin çoğunu etkilemektedir (Bloom, 1979: 48). Dilin sözel yönü insana özgüdür ve insanın en büyük başarısıdır. Dil ile öğrenme arasındaki yakın ilişki çok önemlidir. Sözel dil problemi olan çocuklar konuşulan kelimeleri kullanmada ve anlamada engellenirler (MC. Whirter, Voltan-Acar, 2005: 218).

Dilin bu özelliklerinden hareketle toplumlar dil eğitimine büyük önem vermişlerdir. Millî Eğitim Temel Kanunu Madde 4'te "... Türk Dili'nin, eğitimin her kademesinde, özellikleri bozulmadan ve aşırılığa kaçılmadan öğretilmesine önem verilir.¹ İfadesi ile bu önem vurgulanmıştır. İlk okuma yazmayla başlayan dil eğitimi formal eğitimin her kademesinde vardır. Günümüz Türk eğitim sisteminde ana dil eğitimi ortaöğretime kadar "Türkçe", ortaöğretimde ise "Edebiyat" ve "Dil ve Anlatım" adı altında dersleri aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Ayrıca yükseköğretimin bütün bölümlerinde özellikle birinci sınıfta "Türk Dili" veya "Yazılı ve Sözlü Anlatım" dersleri adı altında dil eğitimi verilmektedir.

Öğretimin ilk yıllarından başlayarak öğrencilerin okuduğunu anlamaları, giderek üst düzey bilişsel süreçleri işe koşabilmeleri eğitim ve öğretimin verimini artıracaktır. "Öğretme-öğrenme sürecinde okumanın büyük bir yere sahip olması, bu süreçte gerçekleşen öğrenmelerin, öğrencilerin okuduklarını anlama güçlerine bağlılığını artırmaktadır. Özellikle, ders kitapları dışındaki öğretim gereçlerinin az kullanıldığı eğitim ortamlarında, okuduğunu anlama, başlıca öğrenme yolu durumuna gelebilmektedir. Bu durumda, okuduğunu anlama gücü yüksek olan öğrencinin öğrenmesi kolaylaşmakta, düşük olanın ise zorlaşmaktadır" (Özçelik, 1987:101).

Ülkemizde, ekonomik ve sosyal düzeyi ne olursa olsun, yaşadığı bölge neresi olursa olsun, hangi tür okuldan mezun olursa olsun hem ortaöğretim hem de üniversite için girilen sınavlarda okuduğunu anlamamanın çok önemli bir yeri vardır. Çünkü okuduğunu anlamayan, yorumlayamayan, bir çıkarımda bulunamayan, ana diline hâkim olamayan, asgarî düzeyde de olsa dilinin gramerini bilmeyen, imla ve noktalama bilgisine sahip olmayan bir öğrenci istediği bölümü/okulu kazanamaz, kazansa bile hem okul hayatında hem de sosyal hayatta başarılı olamaz.

İlköğretim ve ortaöğretim sonrası girilen sınavlarda Türkçe soruları sınavları kazanmada belirleyici niteliktedir. Bu soruların çözümünde adaylar zamanla da yarıştıkları için, okuma hızları da önemlidir. "Bu nedenle daha çabuk ve daha iyi okuyabilmek için okumaya katkıda bulunan organlarla zihnin birlikte ve eşgüdüm içinde çalışması gerekmektedir. Bir başka deyişle anlama hızının yüksek olması gerekmektedir." (Tazebay, 2005: 5).

Liselere giriş ve üniversiteye giriş sınavlarında sorulan Türkçe soruları konuları açısından birbiriyle benzerlik göstermektedir. Geçmiş yıllarda sorulan toplam 225 liselere giriş sınavı ve 387 üniversiteye giriş sınavı Türkçe soruları konular açısından incelendiğinde, metinde (paragraf, şiir) anlam % 40,84; cümle anlamı % 20,09; dil bilgisi % 14,21;

1) Millî Eğitim Temel Kanunu, S. 1739, 14. 06. 1973.

sözcük ve sözcük gruplarında anlam % 10,62; anlatım bozuklukları % 9,31; yazım ve noktalama bilgisi % 1,63'lük oranlarla, yıllara göre küçük farklılıklar gösterse de, benzer ağırlığa sahip olduğu görülür (Şahin, 2006a)

Bu araştırma, üniversiteye giriş ve liselere giriş sınavlarındaki Türkçe sorularının konuları açısından benzer nitelikte olduğu düşünülerek ilköğretim ve ortaöğretim son sınıf öğrencilerinin bu benzer sorularda başarı düzeylerini çeşitli değişkenlere göre karşılaştırmak üzere gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla, "İlköğretim ikinci kademe öğrencileri ile ortaöğretim öğrencilerinin Türkçe testi başarıları üzerinde birtakım değişkenlerin etkisi var mıdır?" sorusu araştırmanın temel problemini oluşturmuştur. Bu doğrultuda;

1. İlköğretim son sınıf öğrencileri, ortaöğretime bitirmeden ÖÖTT'de ne derecede başarılı olabilirler?
2. Ortaöğretim son sınıf öğrencileri İÖTT'de ne derecede başarılı olabilirler? sorularına cevap aranmıştır.

I. Yöntem

Desen: Bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. "Tarama modelleri, geçmişte olmuş veya hâlen devam eden bir olayı, olduğu şekilde tasvir etmeyi ve tanımlamayı amaçlamaktadır. Burada önemli olan, olayı uygun bir şekilde gözleyip, sonuçları ortaya koymaktır." (Karasar, 1991: 77).

Örneklem: Çalışmada "çok-aşamalı örnekleme (Multiple-Stage Sampling)" tekniği kullanılmıştır. Bu teknikte, örneklemin evreni temsil etmesi ve sonuçlara etki edeceği düşünülen, ekonomik durum, çevre, okulun sınavla öğrenci alıp almaması gibi faktörlerin mümkün olduğu kadar kontrol altında tutulması amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemi, 2005-2006 eğitim-öğretim döneminde Erzurum il merkezinde farklı okullarda (toplam 14 ilköğretim, 11 ortaöğretim okulu) öğrenim gören 462 ilköğretim ikinci kademe öğrencisi ile 410 ortaöğretim öğrencisi olmak üzere toplam 872 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem alınan ilköğretim ve ortaöğretim okulları, Erzurum ilinin farklı mahallelerinden sosyoekonomik farklılıklara göre seçildiği için, sonuçlar aynı ve benzer özelliği taşıyan ilköğretim ikinci kademe öğrencileri ile ortaöğretim öğrencilerine genellenebilir.

Veri Toplama Araçları: Araştırma verilerinin toplanmasında, 1998 yılı liselere giriş sınavı sorularından oluşan 25 soruluk İÖTT (İlköğretim Türkçe Testi) ile 1998 yılı üniversiteye giriş sınavı Türkçe sorularından oluşan 42 soruluk ÖÖTT (Ortaöğretim Türkçe Testi) ve çalışmadaki bağımsız değişkenlerle ilgili bilgi toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen çoktan seçmeli "Kişisel Bilgi Anketi" kullanılmıştır.

Verilerin Analizi: Araştırma verileri SPSS for Windows 10.00 paket programından yararlanılarak, t testi, tek yönlü varyans analizi (one way anova) ve LSD post hoc testi analiz yöntemleriyle değerlendirilmiştir.

II. Bulgular ve Yorumlar

A. İlköğretim ikinci kademe öğrencileri ile ortaöğretim öğrencilerinin İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili bulgular ve yorum

İlköğretim ikinci kademe öğrencileri ile ortaöğretim öğrencilerinin İÖTT ve OÖTT'deki başarıları arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla t testi uygulanmış ve bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: İlköğretim ikinci kademe öğrencileri ile ortaöğretim öğrencilerinin İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili bulgular

		N	\bar{X}	S. S.	t değeri	Önem düzeyi
İÖTT	İlköğretim	461	13,98	4,61	8.467	P<0.05 Anlamlı
	Ortaöğretim	411	16,58	4,44		
OÖTT	İlköğretim	461	13,22	6,19	5.323	P<0.05 Anlamlı
	Ortaöğretim	411	16,22	10,18		

Tablo 1'de görüldüğü gibi İÖTT testine ilişkin t değeri 8.467 olarak $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu ilköğretim ikinci kademe öğrencileri ile ortaöğretim öğrencilerinin İÖTT başarıları arasında fark olduğunu göstermektedir. Tablo incelenmeye devam edildiğinde ortaöğretim öğrencilerinin İÖTT başarılarına ilişkin aritmetik ortalama 16.58 olup ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin İÖTT başarılarına ilişkin aritmetik ortalaması olan 13.98'den büyük olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, ortaöğretim öğrencilerinin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine göre İÖTT sınavında daha başarılı oldukları söylenebilir.

OÖTT testine ilişkin t değeri 5.323 olarak $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu ilköğretim ikinci kademe öğrencileri ile ortaöğretim öğrencilerinin OÖTT başarıları arasında fark olduğunu göstermektedir. Tablo incelenmeye devam edildiğinde ortaöğretim öğrencilerinin OÖTT başarılarına ilişkin aritmetik ortalama 16.22 olup ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin OÖTT başarılarına ilişkin aritmetik ortalaması olan 13.22'den büyük olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, ortaöğretim öğrencilerinin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine göre OÖTT sınavında daha başarılı oldukları söylenebilir.

B. Kız ve erkek öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili bulgular ve yorum

Kız ve erkek öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla t testi uygulanmış ve bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Kız ve erkek öğrencilerinin İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili bulgular

		N	\bar{X}	S. S.	t değeri	Önem düzeyi
İÖTT	Kız	385	15,84	4,27	3.597	P<0.05 Anlamlı
	Erkek	487	14,69	4,98		
OÖTT	Kız	385	16,47	8,54	5.815	P<0.05 Anlamlı
	Erkek	487	13,18	8,09		

Tablo 2’de görüldüğü gibi İÖTT testine ilişkin t değeri 3.597 olarak $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin İÖTT başarıları arasında fark olduğunu göstermektedir. Tablo incelenmeye devam edildiğinde kız öğrencilerin İÖTT başarılarına ilişkin aritmetik ortalama 15.84 olup erkek öğrencilerin İÖTT başarılarına ilişkin aritmetik ortalaması olan 14.69’dan büyük olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre İÖTT sınavında daha başarılı oldukları söylenebilir.

Şahin (2006b: 108) de Erzurum il merkezindeki ilköğretim okullarına uyguladığı Türkçe testinde OKS toplam puanı açısından kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha başarılı olduğunu tespit etmiştir. MEB istatistiklerine bakıldığında da sonuçlar paralellik göstermektedir.

OÖTT testine ilişkin t değeri 5.815 olarak $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu kız öğrenciler ile erkek öğrencilerin OÖTT başarıları arasında fark olduğunu göstermektedir. Tablo incelenmeye devam edildiğinde kız öğrencilerin OÖTT başarılarına ilişkin aritmetik ortalama 16.47 olup erkek öğrencilerin OÖTT başarılarına ilişkin aritmetik ortalaması olan 13.18’den büyük olduğu görülmektedir. Sonuç olarak kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre OÖTT sınavında daha başarılı oldukları söylenebilir.

C. Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı dersi not ortalamasına göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili bulgular

Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı dersi not ortalamalarına göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Tablo 3’te aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ve Tablo 4’te varyans analizi ile ilgili bulgular verilmiştir.

Tablo 3: Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı not ortalamasına göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

	Not ortalaması	N	\bar{X}	S.S.	En düşük Puan	En yüksek puan
İÖTT	1	218	13,89	4,82	3	24
	2	71	12,46	5,35	4	24
	3	211	14,75	4,40	4	24
	4	229	15,71	4,14	5	23
	5	142	18,42	3,57	7	24
OÖTT	1	218	12,43	7,42	0	38
	2	71	11,11	7,06	0	34
	3	211	13,50	8,34	0	36
	4	229	15,39	7,53	1	35
	5	142	20,19	9,37	2	41

Tablo 4: Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı dersi not ortalamasına göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili bulgular

		Kareler toplamı	S.D.	Kareler ortalaması	F	Önem düzeyi
İÖTT	Gruplar arası	2484,507	4	621,127	31,958	P<0.05 anlamlı
	Gruplar içi	16831,527	866	19,436		
	Toplam	19316,034	870			
OÖTT	Gruplar arası	6726,784	4	1681,696	26,322	P<0.05 anlamlı
	Gruplar içi	55327,450	866	63,889		
	Toplam	62054,234	870			

Tablo 4 incelendiğinde, İÖTT başarılarına ilişkin varyans değeri 31.958 ve OÖTT başarılarına ilişkin varyans değeri 26.322 olarak p<0.05 önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı not ortalamalarına göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasında fark olduğunu göstermektedir. Bu farkın hangi not ortalamaları arasında olduğunu belirlemek amacıyla LSD Post Hoc testi uygulanmış bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5 incelendiği zaman notlar arttıkça hem İÖTT hem de OÖTT başarılarının arttığı görülmektedir. Şahin (2006 b: 123)'in, yaptığı çalışmada da Türkçe dersi not ortalaması yüksek olan öğrencilerin İÖTT Türkçe testindeki başarıları artmaktadır. Bu araştırma, çalışmayı desteklemektedir.

Tablo 5: Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı not ortalamalarına göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasında fark olduğunu ve bu farkın hangi not ortalamaları arasında olduğunu belirlemek amacıyla uygulanan LSD Post Hoc Testi

	Not ortalaması (I)	Not ortalaması (J)	Ortalamalar arası fark (I-J)	Önem düzeyi
İÖTT	1	2	1,42	P<0.05 Anlamlı
		3	-,86	P<0.05 Anlamlı
		4	-1,82	P<0.05 Anlamlı
		5	-4,54	P<0.05 Anlamlı
	2	1	-1,42	P<0.05 Anlamlı
		3	-2,28	P<0.05 Anlamlı
		4	-3,24	P<0.05 Anlamlı
		5	-5,96	P<0.05 Anlamlı
	3	1	,86	P<0.05 Anlamlı
		2	2,28	P<0.05 Anlamlı
		4	-,96	P<0.05 Anlamlı
		5	-3,67	P<0.05 Anlamlı
	4	1	1,82	P<0.05 Anlamlı
		2	3,24	P<0.05 Anlamlı
		3	,96	P<0.05 Anlamlı
		5	-2,72	P<0.05 Anlamlı
5	1	4,54	P<0.05 Anlamlı	
	2	5,96	P<0.05 Anlamlı	
	3	3,67	P<0.05 Anlamlı	
	4	2,72	P<0.05 Anlamlı	
OÖTT	1	4	-2,96	P<0.05 Anlamlı
		5	-7,76	P<0.05 Anlamlı
	2	3	-2,39	P<0.05 Anlamlı
		4	-4,28	P<0.05 Anlamlı
	3	5	-9,08	P<0.05 Anlamlı
		2	2,39	P<0.05 Anlamlı
	4	4	-1,89	P<0.05 Anlamlı
		5	-6,69	P<0.05 Anlamlı
		1	2,96	P<0.05 Anlamlı
	5	2	4,28	P<0.05 Anlamlı
		3	1,89	P<0.05 Anlamlı
		4	-4,80	P<0.05 Anlamlı
1		7,76	P<0.05 Anlamlı	
5	2	9,08	P<0.05 Anlamlı	
	3	6,69	P<0.05 Anlamlı	
	4	4,80	P<0.05 Anlamlı	

D. Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı dersini sevme durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili bulgular ve yorum

Türk Dili ve Edebiyatı dersini sevme durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla t testi uygulanmış ve bulgular Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı dersini sevme durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili bulgular

	Sevme durumu	N	\bar{X}	S. S.	t değeri	Önem düzeyi
İÖTT	Olumlu	726	14,99	4,75	2.926	P<0.05 Anlamlı
	Olumsuz	146	16,24	4,37		
OÖTT	Olumlu	726	14,60	8,39	0.287	P>0.05 Anlamsız
	Olumsuz	146	14,82	8,73		

Tablo 6’ya göre, İÖTT testine ilişkin t değeri 2.926 olarak $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı dersini sevme durumuna göre öğrencilerin İÖTT başarıları arasında fark olduğunu göstermektedir. Tablo incelenmeye devam edildiğinde Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı dersini sevmeyen öğrencilerin İÖTT başarılarına ilişkin aritmetik ortalama 16.24 olup dersi seven öğrencilerin İÖTT başarılarına ilişkin aritmetik ortalaması olan 14.99’dan büyük olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı dersini sevmeyen öğrencilerin dersi seven öğrencilere göre İÖTT sınavında daha başarılı oldukları söylenebilir.

OÖTT testine ilişkin t değeri 0.287 olarak $p>0.05$ önem düzeyinde anlamsız bulunmuştur. Bu bulgu Türk Dili ve Edebiyatı dersini sevme durumuna göre öğrencilerin OÖTT başarıları arasında **fark olmadığını** göstermektedir. Sonuç olarak, Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı dersini sevme durumuna göre öğrencilerin OÖTT sınav başarıları açısından **fark olmadığını** söylenebilir.

E. Öğrencilerin hazırlık dergisi takip etme durumuna göre İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili bulgular ve yorum

Öğrencilerin hazırlık dergisi takip etme durumuna göre İÖTT ve OÖTT başarıları arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla t testi uygulanmış ve bulgular Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7’de görüldüğü gibi İÖTT testine ilişkin t değeri 4.255 olarak $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu öğrencilerin hazırlık dergisi takip etme durumuna göre İÖTT başarıları arasında fark olduğunu göstermektedir. Tablo incelenmeye devam edildiğinde dergi okuyan öğrencilerin İÖTT başarılarına ilişkin aritmetik ortalama 15.79 olup okumayan öğrencilerin İÖTT başarılarına ilişkin aritmetik ortalaması olan

14.41'den büyük olduğu görülmektedir. Sonuç olarak hazırlık dergisi takip eden öğrencilerin takip etmeyen öğrencilere göre İÖTT sınavında daha başarılı oldukları söylenebilir.

Tablo 7: Öğrencilerin hazırlık dergisi takip etme durumuna göre İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili bulgular

	Dergi okuma durumu	N	\bar{X}	S. S.	t değeri	Önem düzeyi
İÖTT	Takip ediyor	494	15,79	4,69	4.255	P<0.05 Anlamlı
	Takip etmiyor	353	14,41	4,65		
OÖTT	Takip ediyor	494	16,04	8,60	5.268	P<0.05 Anlamlı
	Takip etmiyor	353	12,98	7,95		

OÖTT testine ilişkin t değeri 5.268 olarak p<0.05 önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu öğrencilerin dergi okuma durumuna göre OÖTT başarıları arasında fark olduğunu göstermektedir. Tablo incelenmeye devam edildiğinde dergi okuyan öğrencilerin OÖTT başarılarına ilişkin aritmetik ortalama 16.04 olup okumayan öğrencilerin OÖTT başarılarına ilişkin aritmetik ortalaması olan 12.98'den büyük olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, dergi okuyan öğrencilerin okumayan öğrencilere göre OÖTT sınavında daha başarılı oldukları söylenebilir.

F. Annelerinin eğitim durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili bulgular

Annelerinin eğitim durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Tablo 8'de aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ve Tablo 9'da varyans analizi ile ilgili bulgular verilmiştir.

Tablo 8: Annelerinin Eğitim Durumuna Göre Öğrencilerin İÖTT ve OÖTT Başarıları Arasındaki Fark ile İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Eğitim durumu	N	\bar{X}	S.S.	En düşük Puan	En yüksek puan
İÖTT	İlkokul	514	15,04	4,73	3	24
	Ortaokul	117	15,47	4,32	5	23
	Lise	92	16,65	4,25	7	24
	Üniversite	34	18,24	4,35	6	24
OÖTT	İlkokul	514	14,28	8,25	0	38
	Ortaokul	117	14,99	7,56	1	37
	Lise	92	17,14	9,13	1	37
	Üniversite	34	21,88	11,19	1	41

Tablo 9: Annelerinin eğitim durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili bulgular

		Kareler toplamı	S.D.	Kareler ortalaması	F	Önem düzeyi
İÖTT	Gruplar arası	481,189	3	160,396	7,599	P<0.05 anlamlı
	Gruplar içi	15894,103	753	21,108		
	Toplam	16375,292	756			
OÖTT	Gruplar arası	2292,305	3	764,102	10,806	P<0.05 anlamlı
	Gruplar içi	53245,779	753	70,712		
	Toplam	55538,085	756			

Tablo 9 incelendiğinde, İÖTT başarılarına ilişkin varyans değeri 7.599 ve OÖTT başarılarına ilişkin varyans değeri 10.806 olarak $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu annelerinin eğitim durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasında fark olduğunu göstermektedir. Bu farkın hangi eğitim durumundaki annelerden kaynaklandığını belirlemek amacıyla LSD Post Hoc testi uygulanmış, bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: Annelerinin eğitim durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasında fark olduğunu ve bu farkın hangi eğitim durumundaki annelerden kaynaklandığını belirlemek amacıyla uygulanan LSD Post Hoc Testi

	Anne eğitimi (I)	Anne eğitimi (J)	Ortalamalar arası fark (I-J)	Önem düzeyi
İÖTT	İlkokul	Lise	-1,61	P<0.05 anlamlı
		Üniversite	-3,19	P<0.05 anlamlı
	Ortaokul	Üniversite	-2,77	P<0.05 anlamlı
	Lise	İlkokul	1,61	P<0.05 anlamlı
	Üniversite	İlkokul	3,19	P<0.05 anlamlı
		Ortaokul	2,77	P<0.05 anlamlı
OÖTT	İlkokul	Lise	-2,86	P<0.05 anlamlı
		Üniversite	-7,60	P<0.05 anlamlı
	Ortaokul	Üniversite	-6,89	P<0.05 anlamlı
	Lise	İlkokul	2,86	P<0.05 anlamlı
		Üniversite	-4,74	P<0.05 anlamlı
	Üniversite	İlkokul	7,60	P<0.05 anlamlı
		Ortaokul	6,89	P<0.05 anlamlı
		Lise	4,74	P<0.05 anlamlı

Tablo 10 incelendiği zaman öğrencilerin, annelerinin eğitim durumu arttıkça hem İÖTT hem de OÖTT başarılarının arttığı görülmektedir.

G. Babalarının eğitim durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili bulgular

Babalarının eğitim durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans Analizi uygulanmıştır. Tablo 11’de aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ve Tablo 12’de varyans analizi ile ilgili bulgular verilmiştir.

Tablo 11: Babalarının eğitim durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

	Eğitim durumu	N	\bar{X}	S.S.	En düşük Puan	En yüksek puan
İÖTT	İlkokul	277	13,91	4,78	3	24
	Ortaokul	191	14,62	4,67	3	23
	Lise	229	16,14	4,33	4	24
	Üniversite	130	17,68	3,92	6	24
OÖTT	İlkokul	277	12,83	7,30	0	35
	Ortaokul	191	13,59	7,53	0	35
	Lise	229	15,68	8,80	0	38
	Üniversite	130	19,16	9,73	2	41

Tablo 12: Babalarının eğitim durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili bulgular

		Kareler toplamı	S.D.	Kareler ortalaması	F	Önem düzeyi
İÖTT	Gruplar arası	1525,165	3	508,388	25,036	P<0.05 anlamlı
	Gruplar içi	16711,916	823	20,306		
	Toplam	18237,081	826			
OÖTT	Gruplar arası	4002,788	3	1334,263	19,849	P<0.05 anlamlı
	Gruplar içi	55322,023	823	67,220		
	Toplam	59324,810	826			

Tablo 12 incelendiğinde, İÖTT başarılarına ilişkin varyans değeri 25.036 ve OÖTT başarılarına ilişkin varyans değeri 19.849 olarak $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu babalarının eğitim durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasında fark olduğunu göstermektedir. Bu farkın hangi eğitim durumundaki babalar-

dan kaynaklandığını belirlemek amacıyla LSD Post Hoc testi uygulanmış bulgular Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13: Babalarının eğitim durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasında fark olduğunu ve bu farkın hangi eğitim durumundaki babalardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla uygulanan LSD Post Hoc Testi

	Baba eğitimi (I)	Baba eğitimi (I)	Ortalamalar arası fark (I-J)	Önem düzeyi	
İÖTT	İlkokul	Lise	-2,23	P<0.05 anlamlı	
		Üniversite	-3,77	P<0.05 anlamlı	
	Ortaokul	Lise	-1,52	P<0.05 anlamlı	
		Üniversite	-3,06	P<0.05 anlamlı	
	Lise	İlkokul	2,23	P<0.05 anlamlı	
		Ortaokul	1,52	P<0.05 anlamlı	
		Üniversite	-1,54	P<0.05 anlamlı	
	Üniversite	İlkokul	3,77	P<0.05 anlamlı	
		Ortaokul	3,06	P<0.05 anlamlı	
		Lise	1,54	P<0.05 anlamlı	
	OÖTT	İlkokul	Lise	-2,85	P<0.05 anlamlı
			Üniversite	-6,33	P<0.05 anlamlı
Ortaokul		Lise	-2,09	P<0.05 anlamlı	
		Üniversite	-5,58	P<0.05 anlamlı	
Lise		İlkokul	2,85	P<0.05 anlamlı	
		Ortaokul	2,09	P<0.05 anlamlı	
		Üniversite	-3,48	P<0.05 anlamlı	
Üniversite		İlkokul	6,33	P<0.05 anlamlı	
		Ortaokul	5,58	P<0.05 anlamlı	
		Lise	3,48	P<0.05 anlamlı	

Tablo 13 incelendiği zaman babalarının eğitim durumu arttıkça öğrencilerin hem İÖTT hem de OÖTT başarılarının arttığı görülmektedir. Şahin (2006 b: 113) de yaptığı incelemede, öğrencilerin babalarının iş durumlarına göre OKS başarılarının farklılaştığını tespit etmiştir. Araştırmacı babaları memur olan öğrencilerin OKS toplam puanda babaları işçi, esnaf, serbest meslek erbabı ve işsiz olan öğrencilere göre daha başarılı olduklarını ortaya koymaktadır. Bu durum babaları eğitilmiş öğrencilerin aile içinde daha bilinçli yetiştirilmiş olmalarından kaynaklanabilir.

H. Ailelerinin gelir durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili bulgular

Ailesinin gelir durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla tek yönlü varyans Analizi uygulanmıştır. Tablo

14'te aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ve Tablo 15'te varyans analizi ile ilgili bulgular verilmiştir.

Tablo 14: Ailesinin gelir durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri

	Gelir durumu	N	\bar{X}	S.S.	En düşük Puan	En yüksek puan
İÖTT	500YTL altı	396	13,69	4,69	3	24
	501 – 1000 YTL	319	16,00	4,17	4	24
	1001 – 2000 YTL	125	17,28	4,44	5	24
	2000 YTL üstü	32	17,84	5,06	3	23
OÖTT	500YTL altı	396	12,10	6,83	0	35
	501 – 1000 YTL	319	15,31	8,27	0	38
	1001 – 2000 YTL	125	18,70	9,38	0	41
	2000 YTL üstü	32	23,28	11,14	2	38

Tablo 15: Ailesinin gelir durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasındaki fark ile ilgili bulgular

		Kareler toplamı	S.D.	Kareler ortalaması	F	Önem düzeyi
İÖTT	Gruplar arası	1864,629	3	621,543	30,874	P<0.05 anlamlı
	Gruplar içi	17474,443	868	20,132		
	Toplam	19339,072	871			
OÖTT	Gruplar arası	7156,506	3	2385,502	37,690	P<0.05 anlamlı
	Gruplar içi	54938,328	868	63,293		
	Toplam	62094,834	871			

Tablo 15 incelendiğinde, İÖTT başarılarına ilişkin varyans değeri 30.874 ve OÖTT başarılarına ilişkin varyans değeri 37.690 olarak $p<0.05$ önem düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Bu bulgu ailelerinin gelir durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasında fark olduğunu göstermektedir. Bu farkın hangi gelir seviyesindeki ailelerden kaynaklandığını belirlemek amacıyla LSD Post Hoc testi uygulanmış bulgular Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16 incelendiği zaman ailesinin gelir durumu arttıkça hem İÖTT hem de OÖTT başarılarının arttığı görülmektedir.

Tablo 16: Ailelerinin gelir durumuna göre öğrencilerin İÖTT ve OÖTT başarıları arasında fark olduğunu ve bu farkın hangi gelir seviyesindeki ailelerden kaynaklandığını belirlemek amacıyla uygulanan Lsd Post Hoc Testi

	Ailenin gelir durumu (I)	Ailenin gelir durumu (J)	Ortalamalar arası fark (I-J)	Önem düzeyi	
İÖTT	500YTL altı	501 – 1000 YTL	-2,30	,000	
		1001 – 2000 YTL	-3,59	,000	
		2000 YTL üstü	-4,15	,000	
	501 – 1000 YTL	500YTL altı	2,30	,000	
		1001 – 2000 YTL	-1,28	,007	
		2000 YTL üstü	-1,85	,027	
	1001 – 2000 YTL	500YTL altı	3,59	,000	
		501 – 1000 YTL	1,28	,007	
	2000 YTL üstü	500YTL altı	4,15	,000	
		501 – 1000 YTL	1,85	,027	
	OÖTT	500YTL altı	501 – 1000 YTL	-3,21	,000
			1001 – 2000 YTL	-6,61	,000
2000 YTL üstü			-11,18	,000	
501 – 1000 YTL		500YTL altı	3,21	,000	
		1001 – 2000 YTL	-3,39	,000	
		2000 YTL üstü	-7,97	,000	
1001 – 2000 YTL		500YTL altı	6,61	,000	
		501 – 1000 YTL	3,39	,000	
		2000 YTL üstü	-4,58	,004	
2000 YTL üstü		500YTL altı	11,18	,000	
		501 – 1000 YTL	7,97	,000	
		1001 – 2000 YTL	4,58	,004	

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak; yapılan çalışmada, ilköğretim ve ortaöğretim son sınıf öğrencilerinin cinsiyetlerinin, Türkçe ile Türk Dili ve Edebiyatı dersi not ortalamalarının, Türkçe ile Türk Dili ve Edebiyatı dersini sevme, sınavlara hazırlık dergisi takip etme, anne-babalarının eğitim ve gelir durumlarının, İÖTT ve OÖTT başarı durumlarına etkisi ortaya konmuş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Ortaöğretim öğrencileri, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine göre, ayrıca kız öğrenciler erkek öğrencilere göre İÖTT ve OÖTT’de daha başarılıdır.

Öğrencilerin Türkçe ile Türk Dili ve Edebiyatı derslerindeki notları arttıkça hem İÖTT hem de OÖTT başarıları artmaktadır. Türkçe ile Türk Dili ve Edebiyatı dersini *sevme*yen öğrencilerin, dersi seven öğrencilere göre İÖTT’de daha başarılı oldukları saptanırken,

Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı dersini sevme durumuna göre öğrencilerin ÖÖTT başarıları açısından fark bulunmamıştır.

Sınavlara hazırlık dergisi takip eden öğrenciler, takip etmeyen öğrencilere göre İÖTT ve ÖÖTT’de daha başarılı olmuşlardır.

Öğrencilerin, anne ve babalarının eğitim durumu arttıkça hem İÖTT hem de ÖÖTT başarılarının arttığı görülmüştür. Aynı şekilde öğrencilerin, ailesinin gelir durumu arttıkça hem İÖTT hem de ÖÖTT başarılarının arttığı görülmüştür.

Kaynakça

- Bloom, Benjamin S. (1979). İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme. İstanbul: MEB Yayınları.
- Ergenç, İclâl (1994). “Türkiye’de Ana Dili Sorunu”. TÖMER Dil Dergisi, S.25, s.12.
- Karasar, Niyazi (1991). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayınları.
- MC. Whirter, Jeff ve Acar, Nilüfer-Voltan. (2005). Çocukla İletişim. İstanbul: MEB Yayınları.
- Millî Eğitim Temel Kanunu. (14. 06. 1973). S. 1739.
- Özçelik, D.A. (1987). Eğitim Programları ve Öğretim: “Genel Öğretim Yöntemi”. Ankara: ÖSYM Eğitim Yayını.
- Özdemir, Emin (1975). Anlayarak Okuma ve Temel Türkçe Bilgileri. Ankara: Mektupla Öğretim Yayınları.
- Sağır, Mukim (2002). Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi. Ankara: Nobel Yayınları.
- Sever, Sedat (2000). Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Soysal, M. Orhan (1999). Türk Dili ve Edebiyatı ile Türkçe Öğretmeninin El Kitabı. İstanbul: MEB Yayınları.
- Şahin, Abdullah (2006a). İlköğretim ve Ortaöğretimde OKS-ÖSS Uygulamaları ve Sonuçları (Erzurum Örnekleme). (Basılmamış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahin, Esin (2006b). Açık İlköğretim ve İlköğretim Türkçe Ders Kitaplarındaki Soruların OKS Türkçe Sorularıyla Örtüşme Düzeyi. (Basılmamış Doktora Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Tazebay, Attilâ (2005). İlkokul Öğrencilerinin Okuma Becerilerinin Okuduğunu Anlamaya Etkisi. Ankara: MEB Yayınları.
- Yıldız, Cemal (2003). Türkçe Öğretiminde Alternatif Yöntemler. Ankara: Anı Yayınları.